

FF UK v rámci Týdne vědy a techniky nabídne třináct přednášek

Týden vědy a techniky AV ČR je nejrozsáhlejší a největší vědecký festival v České republice. V pořadí 16. ročník bude probíhat od 1. do 13. listopadu 2016 po celé České republice.

Hlavním partnerem Týdne vědy a techniky AV ČR je Univerzita Karlova. FF UK do programu přispívá třinácti přednáškami. Pro účast na workshopech a seminářích je nutná registrace, vzhledem k omezené kapacitě sálů doporučujeme registrovat se i na přednášky.

Akce pořádané FF UK:

Runy, hádanky a tajný jazyk skaldů | seminář pro střední školy

Mgr. Jan Kozák, Ph.D.

úterý 1. 11. | 11:00–12:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m. č. 104

V rámci interaktivního semináře se společně podíváme na to, jak vypadaly staroseverské hádanky, jakým způsobem se v nich skrýval význam a jak toto skrývání úzce souvisí s poetickými postupy obecně, obzvláště pak metaforou. Dále si na příkladech ukážeme, jak významnou roli hrála metafora v slovesnosti starých kultur, ale i dneška. Účastníci se naučí poetické opisy nejen rozklíčovat, ale i sami vytvářet. V druhé části semináře si představíme staroseverské runy a jejich souvislost s hádankami a společně se zamyslíme nad „dnešními runami“.

**Jak zobrazit a změnit hlas pomocí počítače | seminář pro
střední školy**

Ing. Tomáš Bořil, Ph.D.

středa 2. 11. | 11:00–12:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 16

Účastníci se dozvědí, co je to zvuk a jak jej zaznamenat. Vysvětlíme si různé způsoby zobrazení zvuku a co vše je v nich možné vidět a nalézt. Pomocí interaktivních experimentů pochopíme, co je to spektrum. Ukážeme si, čím se liší různé hlásky naší řeči. Naučíme se modifikovat intonaci a rychlost zaznamenaného hlasu a třeba i zcela změnit jeho charakter k nepoznání tak, že se z nahrávky ženského hlasu stane hlas mužský.

**Čeština jinak aneb co všechno lze zjistit o jazyce z korpusů
| přednáška pro veřejnost s diskusí**

Mgr. Lucie Chlumská, Ph.D.

středa 2. 11. | 17:30–19:00 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 104

Projekt Český národní korpus už více než dvacet let mapuje češtinu v jejích nejrůznějších podobách: psané i mluvené, současné i historické. Korpusy češtiny a specializované korpusové nástroje (např. na průzkum variant v jazyce nebo na vyhledání překladatelských řešení) jsou zdarma k dispozici všem zájemcům na portále korpus.cz. Díky obrovskému množství dat a novým metodám zpracování jazyka můžeme dnes o českém jazyce zjistit víc než kdykoli předtím – od toho, jak se liší mluva mužů a žen či různých věkových skupin, přes rozdíly mezi různými psanými typy textu či specifika autorské slovní zásoby (např. u Karla Čapka nebo Bohumila Hrabala) až po kolokační profily a kontext hledaných slov či slovních spojení. Přijďte se pobavit – o češtině jinak!

Čeština není jen pravopis | workshop pro středoškolské studenty

Mgr. Lucie Chlumská, Ph.D.

čtvrtek 3. 11. | 11:00–12:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, Týmová studovna Knihovny Jana Palacha

Používají některá slova častěji muži, nebo ženy? Říká se na Moravě vokno? Liší se nějak význam slov šedý a šedivý? Jak se do češtiny nejčastěji překládá anglické cool? Jaká oblíbená přirovnání používal Karel Čapek a na jaká nejčastěji natrefíme dnes v novinách? Víte, že na všechny tyto otázky (a mnoho dalších) dokáže snadno a rychle odpovědět Český národní korpus a jeho bezplatné on-line nástroje? Přijďte se poučit i pobavit o češtině jinak!

Setkání s technikou ve filozofii | série přednášek

Dr.; Mgr. Ondřej Švec, Ph.D.; Mgr. Jakub Jirsa, Ph.D.; Mgr. Martin Ritter, Ph.D.

čtvrtek 3. 11. | 18:00–19:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m. č. 200

Technika se až překvapivě často objevuje jak v systematickém, tak historickém výkladu filozofických problémů. V sérii krátkých vystoupení tato setkání přiblížíme na úloze lineární perspektivy při zrodu moderní vědy, na raně novověké diskusi o nekonečnosti vesmíru a na problémech individuace ve spojení s mechanikou.

Ničení a obnova antických památek v Sýrii | přednáška pro střední školy

PhDr. Ladislav Stančo, Ph.D.

pátek 4. 11. | 11:00–12:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m. č. 18

V přednášce se posluchači seznámí s vybranými archeologickými lokalitami antického období na území dnešní Sýrie, jež byly, a z části stále jsou, ohroženy aktuálními válečnými událostmi. Pozornost bude věnována například současnému stavu pouštního karavanního města Palmyry, ale také dalším význačným památkám a lokalitám. Následovat bude debata o možnostech záchrany památek, jejich rekonstrukce a dalšího uchování kulturního dědictví.

Jazyk, který se „mluví“ rukama a „poslouchá“ očima

| přednáška pro středoškolské studenty s diskusí

Mgr. Radka Nováková

pondělí 7. 11. | 10:30–11:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 18

Přednáška podá základní informace o českém znakovém jazyce a o jeho uživatelích – českých neslyšících. Nastíní podobu různých „světů“, v nichž slyšící a neslyšící Češi žijí, stručně objasní strukturní rozdíly mezi českým znakovým jazykem a češtinou i rozdíly v užívání obou jazyků.

**Klaudios Ptolemaios – génius evropské vědy a vědecký
podvodník světového významu | přednáška s diskusí**

PhDr. Jan Kalivoda

pondělí 7. 11. | 17:30–19:00 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 300

Klaudios Ptolemaios, jediný astronom antiky, jehož vědecké dílo přežilo v úplnosti zánik antické civilizace, ve svém hlavním díle Velký systém vybudoval geocentrickou teorii planetární soustavy, která dokázala po tisíciletí poskytovat předpovědi poloh nebeských těles s přesností soudobých přístrojů. Až počítače novověku ukázaly, že ve většině případů Ptolemaios upravil nebo podvrhl citovaná pozorovací data, aby odpovídala jeho teoriím. Jeho případ ilustruje problematiku podvodů v exaktních vědách, složitost jejich odhalování a snad v některých případech i jejich užitečnost pro rozvoj vědy?

Co je zvláštního na slovním přízvuku v češtině? | přednáška
doc. Radek Skarnitzl, Ph.D.
úterý 8. 11. | 17:00–18:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 18

Přízvučná slabika tradičně bývá vyšší, hlasitější či delší než slabiky nepřízvučné – ovšem nikoli v češtině, která tímto svým chováním udivuje odborníky na řeč v nejrůznějších zemích. Přednáška souhrnně ukáže, jak se vlastně český slovní přízvuk projevuje a v čem je tak neobvyklý.

Dřevěná *Kniha mrtvých* z Abúsíru | přednáška pro střední školy
prof. Ladislav Bareš
středa 9. 11. | 10:00–11:15 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 301

Staří Egypťané vybavovali své zemřelé texty, které jim měly zajistit bezproblémový přerod v mocné předky a vstup do blažené existence po smrti. Mezi takové textové korpusy patřila i *Kniha mrtvých*, s níž se setkáváme zhruba od začátku 16. stol. př. Kr. až po 1. století po Kr. Kromě přiblížení základních představ a motivů tohoto typu „textů pro dosažení zásvěetí“ bude přednáška zaměřena na popis ojedinělé dřevěné *Knihy mrtvých* kněze Nekaua objevené při vykopávkách Českého egyptologického ústavu FF UK v Abúsíru.

Internet ve společnosti a společnost na Internetu | přednáška
Mgr. Petr Lupač, Ph.D.
středa 9. 11. | 18:00–19:30 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 301

Dnes si mnoho z nás nedovede život bez mobilu a Internetu představit, a přitom je to poměrně nedávno, kdy jsme bez problémů fungovali bez nich. Co hlavního tyto technické novinky změnilo z pohledu sociologie? Čím a jak se vlastně zabývá sociologie Internetu? A jaké jsou její hlavní poznatky? Přednáška se zaměří zejména na dopad změn v oblasti komunikace ve společnosti jako celku, v oblasti udržování mezilidských vztahů a v oblasti vlivu těchto technologií na kvalitu života.

Hieroglyfy, mumie a stvoření světa | přednáška

Mgr. Martin Pehaľ, Ph.D.

čtvrtek 10. 11. | 18:00–19:30 | FF UK, nám. Jana Palacha
2, m. č. 300

Egyptské hieroglyfické písmo za téměř 4000 let své existence nikdy neztratilo svou plně obrázkovou podobu. V chápání starých Egyptanů tak vždy existovala velice tenká hranice mezi věcmi a bytostmi v reálném světě a hieroglyfy, které nazývali „řeč bohů“. Teprve vyslovením a pojmenováním z úst boha stvořitele totiž věci začaly existovat. Během přednášky si proto ukážeme, jakým způsobem Egyptané využívali své písmo, aby překračovali hranici mezi tímto světem a božskou skutečností, kterou dokázali v tomto světě zahlédnout.

Data kolem nás a jak jim rozumět | workshop pro středoškolské studenty

Mgr. Jaromír Mazák

pátek 11. 11. | 10:30–12:00 | FF UK, nám. Jana Palacha 2, m.
č. 300

Na workshopu prozkoumáme, jak se vyrábějí tzv. fakta ve společenských vědách a jak jsou dále používána a někdy zneužívána. Podíváme se, jak (ne)funguje statistika, a zaměříme se i na to, jaký je vztah mezi vědou a politikou a jak je prezentace vědeckých poznatků někdy ovlivňována politickou poptávkou. Cílem workshopu je zlepšit orientaci účastníků ve společnosti, kde se data a jejich interpretace stávají stále důležitějším faktorem.

